

Monumentnummer*: 512361

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 12 maart 2001
Kadaster deel/nr 82788/18

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Dalfsen	Dalfsen	Overijssel

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Dalfsen	N			1243
Dalfsen	N			1212
Dalfsen	N			1245
Dalfsen	K			8759
Dalfsen	N			553
Dalfsen	N			1213
Dalfsen	N			1246
Dalfsen	N			492
Dalfsen	N			1244

*Omschrijving***

Omschrijving

HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG van de historische buitenplaats Leemcule, bestaande uit de volgende terreinonderdelen:
a.Omgrachte huisplaats b. Achterbos c.Voorwei d. Overig terrein

ad a. Op de relatief grote huisplaats, in de huidige vorm XIXa, liggend in de vork gevormd door de Leemculeweg en de Ruitenborghweg, staan het hoofdgebouw, bouwhuis, tuinmuur, brug en inrijhek. De huisplaats wordt omgeven door een in het begin van de 19de eeuw gegraven singelgracht. Deze gracht werd in het begin van de 19de eeuw gegraven als opvolger van de gracht rond de toen afgebroken havezate; aan de noordzijde is zijn rechthoekige loop nog bepaald door de oude orthogonale aanleg; aan de zuidzijde beschrijft zijn loop echter een onregelmatige halve cirkel, hetgeen ten dele zal zijn afgedwongen door de Zwolse weg (nu:

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Ruitenborghweg) die inmiddels diagonaal door die aanleg was heen gelegd, maar die ook paste binnen de landschapsstijl die destijds op de buitenplaats werd ingevoerd. Na de afbraak van de havezate en westelijk bouwhuis is de oude gracht deels gedempt en deels naar het zuiden toe verder uitgegraven, waarmee men de slingerende vorm verkreeg van dit "water voor vermaak" (zoals het in 1827 bij de eerste kadastrale registratie bestempeld werd). Binnen de gracht een kleine landschappelijke aanleg met oude boom-groepen rond een om een heuveltje gekrulde slingervijver. Deze tegenover het huis gelegen vijver is vermoedelijk het oudste landschapselement op de buitenplaats, aangezien hij een restant is van de slotgracht rond de oude havezate en als zodanig waarschijnlijk een middeleeuwse oorsprong heeft. Verder gazons en bloemborders tegen geschoren hagen die het beeld bepalen. Op de plaats van de oude boomgaard en moestuin is in de jaren '60 een tennisbaan en een zwembad aangelegd, alsmede een nieuwe bloemen- en groentetuin in de noordoosthoek van de huisplaats; in 1980 kreeg deze tuin een geometrische aanleg met beuken- en buxushagen; voor het huis, dat in de zuidoosthoek ligt, loopt een rondgaand geasfalteerd pad naar het inrijhek aan de Ruitenborghweg; langs deze weg aan weerszijden zijn beukenhagen over de gehele lengte van de huisplaats; langs de Leemculeweg oude eiken en beuken; achter het huis ligt een kleine boomgaard; deze zet zich - opnieuw ingeplant - voort over de singelgracht in de hoek gevormd door de Leemculeweg en de Ruitenborghweg.

ad b. Het achterbos is het langgerekte parkdeel ten westen van de huisplaats. Het strekt zich voorbij de huisplaats naar het noorden uit en beslaat de westelijke vakken van het vroegere lanenstelsel; rond twee oude solitairlinden is in 1970 een eenvoudig en met de rest van het complex goed harmoniërend landschappelijk parkje ingeplant met een centraal weiland en omlopend pad. Een jonge beukenlaan (aanplant 1970) begrenst het complex aan de westzijde. Deze beukenlaan is een hersteld element van het oude lanenstelsel, aangezien de geometrische aanleg op deze plaats ook door een lange noord-zuid lopende laan werd afgesloten. Destijds liep de laan echter door ten zuiden van de huidige Ruitenborghweg tot aan de theekoepel op de dijk, daarbij de aan de Voorwei gelegen boskolk (XVIII) kruisend. De tweede boskolk grenst aan een nieuwe woonwijk. Beide kolken vormden elkaars tegenhanger in de oude geometrische aanleg, waarin zij op de kruising lagen van de oost-west lopende lindenlaan enerzijds en noord-zuid lopende lanen aan de rand van de aanleg anderzijds; zij worden - met onderbrekingen - nog altijd door de lindenlaan verbonden, maar van de kruisende lanen bestaat alleen de westelijke, i.e. de in 1970 opnieuw ingeplante beukenlaan, maar deze mist directe aansluiting op de boskolk.

ad c. De Voorwei, XVIII - XX, is eigenlijk de overplaats van het park. Het is een langgerekt perceel weiland tussen de Ruitenborghweg en de Vechtdijk; in de wei staan enkele monumentale oude solitairlinden; aan de westzijde leidt een lindenlaan (in 1980 aangeplant) naar de westelijk gelegen ronde kolk midden in het oude wandelbosje met slingerpaden. Op de rivierdijk aan de rand van dat bosje vormen enkele oude linden (waaronder twee leilinden) een kring die herinnert aan de theekoepel die vroeger op dit punt stond met uitzicht over de Vecht. Hiervandaan loopt oostwaarts aan de voet van de dijk (Vechtzijde) een houtsingel als zuidelijke omzoming van de Voorwei; een in 1999 geplante platanenlaan snijdt aan de oostkant een hoek van het weiland af. De afgesneden hoek - ingeplant met een klein bosplantsoen - wordt op de erfgrans afgesloten door een rij oude linden. De lindenlaan vormt behalve het nog herkenbare verkavelingspatroon een herinnering aan de oorspronkelijke geometrische aanleg. Hierin liep de op Dalfsens kerktoeren gerichte zichtlaan voor het U-vormige complex van de havezate met zijn bouwhuizen langs. Omdat de andere lanen van het lanenstelsel zich richtten naar de oriëntatie van de oudere havezate, moest de lindenlaan voor zijn oriëntatie op de kerktoeren binnen dat orthogonale stelsel een beetje scheef lopen, hetgeen een conflict tussen twee oriëntaties opleverde dat werd opgelost in de vorm van de bouwhuizen (schuine zuidgevels en het oostelijke bouwhuis langer dan het westelijke). De lindenlaan loopt direct ten zuiden van het huis in oost-west richting en verbindt de twee kolken; hij bestaat uit een oude en een nieuwe helft. De oude, XVIII, ligt thans ingekapseld in de nieuwe dorpsuitbreiding van Dalfsen oost van de Leemculeweg, steekt vandaar westwaarts deze weg over en loopt

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

dan tot aan de singelgracht om de huisplaats. Op de huisplaats zelf bestaan nog maar fragmenten van de laan, enkele verspreide paren oude linden o.a. bij het inrijhek; vervolgens kruist de laan onder een scherpe hoek de Ruitenborghweg, ten zuiden waarvan de westelijke helft in 1980 opnieuw werd ingeplant tot aan het wandelbosje, vandaar is, terugkijkend door de laan (mits hij is opgesnoeid) nog altijd de gotische kerktoeren van Dalfsen zichtbaar. De platanenlaan werd in 1999 in de Voorwei aangeplant en vormt de een recente structurele verandering waarmee op de buitenplaats aansluiting is gezocht met de oorspronkelijke aanleg. De laan is een herinnering aan de centrale, op de ingang van het niet meer bestaande huis gerichte as van het waaivormige lanenpatroon dat voor de havezate lag.

ad d. Overig terrein: in de hoek (dorpszijde) gevormd door de Leemculeweg en de Ruitenborghweg ligt tegenover de onder genoemde boomgaard een kleine wei gedeeltelijk omzoomd met beuken, eiken en een stuk beukenhaag; aan de noordzijde wordt dit wekje begrensd door een monumentale lindenlaan aan weerszijden van een ronde kolk. Tenslotte is van groot belang voor de historische buitenplaats het weidegebied direct ten noorden van de singelgracht; dit gebied valt buiten de bescherming maar heeft grote betekenis als open en groene ruimte met landelijk karakter en landschappelijk-visuele buffer.

Waardering

PARKAANLEG van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom;
- vanwege ruimtelijke relatie met de overige complexonderdelen;
- vanwege de cultuurhistorische en landschappelijk-visuele waarden; deze laatste zijn met name van groot belang in relatie tot de oprukkende dorpsbebouwing;
- vanwege de aanleg in landschapsstijl met daarin nog duidelijk herkenbaar elementen uit de oudere geometrische aanleg.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Historische aanleg

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument